

Kommittédirektiv

Tydligare regler vid undantag från skolplikten

Beslut vid regeringssammanträde den 31 juli 2025

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera och föreslå hur skollagens bestämmelser om ledighet, fullgörande av skolplikten på annat sätt samt upphörande av skolplikten vid varaktig vistelse utomlands kan förändras. Syftet är att tydliggöra bestämmelserna och hur de ska tillämpas.

Utredaren ska bl.a.

- ta ställning till och föreslå dels under vilka förutsättningar en längre ledighet ska kunna beviljas, dels en övre gräns för hur lång ledighet en rektor ska kunna bevilja,
- analysera vad som ska krävas för att synnerliga skäl för medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt kan anses vara uppfyllt och föreslå hur det kan tydliggöras i bestämmelsen,
- analysera och ta ställning till om bestämmelserna om att skolplikten inte gäller barn som varaktigt vistas utomlands enbart bör vara tillämpliga för barn till statligt anställda personer som är stationerade utomlands,
- analysera och ta ställning till om det bör införas en sanktionsavgift när vårdnadshavare tar sina barn ur skolan utan att ha fått beviljad ledighet eller medgivande om att fullgöra skolplikten på annat sätt, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 17 juni 2026.

Olovlig frånvaro och otydliga gränser för skolplikten är ett problem

Flera utredningar och rapporter visar att skolfrånvaro utgör ett stort problem i Sverige. För den enskilda eleven kan frånvaro leda till stora svårigheter. Elever som är frånvarande från skolan löper stor risk att inte uppnå kunskapskraven (SOU 2016:94). Alla barn har rätt till utbildning. Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt, och det betyder att de ska vara i skolan. Ansvaret för att ett barn fullgör sin skolplikt vilar på flera parter. Vårdnadshavaren ansvarar för att se till att barnet fullgör sin skolplikt och varje skolhuvudman ska se till att elever i dess skola eller skolor fullgör sin skolgång. Varje kommun ska dessutom säkerställa att alla barn som omfattas av skolplikten är i skolan och kommunen har skyldighet att se till att barn som har skolplikt får den utbildning de har rätt till. Trots det är olovlig skolfrånvaro ett stort problem, samtidigt som kunskapen om omfattningen av frånvaron är bristfällig. Orsakerna till frånvaron kan bestå av olika faktorer som bidrar och påverkar varandra. Det kan handla om orsaker kopplade till individen och skolan men skolfrånvaron kan även utgöra en signal om att ett barn far illa. Många gånger utvecklas också giltig återkommande frånvaro till ogiltig långvarig frånvaro.

En fullgjord skolgång är en stark skyddsfaktor mot kriminalitet och ett flertal andra problem senare i livet, såsom svag förankring på arbetsmarknaden och ekonomisk utsatthet. Skolan kan göra stor skillnad inte minst för barn och unga som far illa då skolrelaterade problem och social utsatthet ofta hänger samman och kan förstärka varandra.

Att samla in kunskap om omfattningen av elevfrånvaron på nationell nivå är viktigt för att kunna följa utvecklingen och vidta lämpliga åtgärder. Ytterst handlar det om åtgärder för att garantera alla elevers rätt till utbildning. Därför har regeringen bland annat gett Utredningen om stärkt trygghet och studiero i skolan (U 2023:06) i uppdrag att lämna förslag om ett nationellt frånvaroregister för de obligatoriska skolformerna. Som en del i det arbetet har utredningen haft i uppdrag att föreslå definitioner av giltig respektive ogiltig frånvaro på lämplig nivå i skolförfattningarna. Utredningen redovisade sitt betänkande Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8) den 29 januari 2025. Utredningen föreslår bland annat att giltig respektive ogiltig frånvaro ska definieras i skolförordningen och gymnasieförordningen och att frånvaro ska vara giltig om den sker på grund av sjukdom eller på grund av beviljad ledighet. Frånvaro av annat skäl ska vara ogiltig. Vidare framhåller utredningen att vid en utredning av orsakerna

till frånvaron kan skolan betrakta även frånvaro som är anmäld som ogiltig. Som skäl för utredningens förslag om giltig och ogiltig frånvaro anges bland annat att det i dag är upp till varje skola att bedöma vad som är giltig respektive ogiltig frånvaro vilket medför en uppenbar risk för bristande likvärdighet i skolsystemet och en osäkerhet kring hur rättvisande en nationell bild av elevfrånvaron kan bli.

Vidare har Riksrevisionen granskat hur skolorna tillämpar vissa av skollagens (2010:800) bestämmelser om skolplikt och ledigheter och hur tillsynen av detta sköts. Riksrevisionens övergripande slutsats i granskningsrapporten Undantag från skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn (RiR 2019:37) är att regelverket inte tillämpas i enlighet med lagstiftarens intentioner. De aktuella bestämmelserna, som antogs 2010, härstammar från äldre lagstiftning även om det har gjorts vissa justeringar. De bestämmelser som Riksrevisionens granskning avser är bestämmelsen om rektors möjlighet att bevilja ledighet (7 kap. 18 § skollagen), bestämmelserna om att kommunen under vissa förutsättningar kan medge att ett skolpliktigt barn fullgör skolplikten på ett annat sätt än som anges i skollagen (24 kap. 23–25 §§ skollagen) samt bestämmelsen om att skolplikt inte gäller barn som varaktigt vistas utomlands eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet går i skola (7 kap. 2 § skollagen). Riksrevisionen bedömer att de tre bestämmelserna är otydliga när det gäller vad som krävs för ett beslut, vilket gör att beslutsfattarna har svårt att avgöra hur och vilka beslut de ska fatta. Riksrevisionens bedömning är vidare att bestämmelserna är avsedda för tre helt olika situationer, men att gränsdragningen är otydlig. Oklarheterna i regelverket medför en stor variation såväl mellan huvudmän som mellan skolenheter inom en och samma huvudman vid tillämpningen av regelverket. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ändra bestämmelserna för att tydliggöra syftet med dem. Vid en översyn bör enligt Riksrevisionen följande tre aspekter beaktas: hur långa ledighetsbeslut en rektor ska kunna ta, om det bör införas en möjlighet till sanktionsavgift i skollagen samt om bestämmelsen om varaktig vistelse utomlands enbart ska gälla för barn till statligt anställda som är stationerade utomlands. Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen ska följa den rekommendation som Riksrevisionen lämnat till regeringen (bet. 2020/21:UbU3 punkt 2, rskr. 2020/21:14).

Våren 2020 genomförde Skolinspektionen en tematisk tillsyn av 16 kommuners ansvarstagande för bland annat skolplikt och ledigheter. Av rapporten

Kommunernas ansvarstagande för skolplikt och ledigheter med mera – en tematisk tillsyn (2020:8780) framgår att det finns brister på samtliga granskade områden. Eftersom bristerna har direkt koppling till elevernas grundlagsfästa rätt till utbildning ser Skolinspektionen allvarligt på att de förekommer. Tillsynen visar att beslut fattas om att skolplikten upphör därför att elever varaktigt vistas utomlands, att skolplikten ska fullgöras på annat sätt samt att elever beviljas längre ledighet utan att det finns något underlag för att fatta sådant beslut. Det finns omfattande brister när det gäller att motivera besluten och vissa kommuner saknar helt rutiner kring beslutsfattande i vissa ärenden. Skolinspektionen bedömer att regleringarna överlappar varandra på ett sätt som innebär en komplikation för den som har ansvar för att tillämpa reglerna. Det medför att kommuner har svårt att avgöra i vilken situation respektive bestämmelse ska tillämpas när de fattar ett beslut.

Regeringen anser att det är allvarligt och problematiskt att regelverket är otydligt eftersom det resulterar i en stor variation i beslutsfattandet såväl mellan huvudmän som mellan skolenheter inom en och samma huvudman. Rektorer utsätts för stor press från vårdnadshavare som exempelvis vill kunna åka på långa ledigheter med sina barn under skoltid. När en vårdnadshavare i denna situation bortser från ett avslagsbeslut för begäran av ledighet saknar rektorer i dag relevanta verktyg.

Regleringen avseende skolplikt och frånvaro bör därför ses över och kompletteras utifrån flera aspekter. Det är av yttersta vikt att såväl de enskilda bestämmelserna som gränsdragningarna mellan bestämmelserna är tydliga, så att det är entydigt vilket regelverk som gäller för varje enskilt ärende. Det är viktigt att rektorer och huvudmän ges förutsättningar att fatta adekvata, rättssäkra och likvärdiga beslut samt att de har relevanta verktyg att ta till vid ogiltig frånvaro.

Uppdraget att se över skollagens bestämmelser om ledighet

En elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Det är rektorn som beslutar om ledighet. Av förarbetena till skollagen framgår att kortare ledighet anses vara ledighet upp till tio dagar. Vidare anges att ett beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning av elevens situation. Bland de omständigheter som normalt bör beaktas kan särskilt nämnas frånvarons längd, elevens studiesituation, möjligheterna att på olika sätt

kompensera den förlorade undervisningen, hur angelägen ledigheten är för eleven samt om eleven fullgör sin skolplikt eller deltar i utbildningen utan att vara skolpliktig. Situationer då bestämmelsen skulle kunna bli aktuell är t.ex. vid vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider (prop. 2009/10:165 s. 340 och 707).

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar. För ledighet längre än tio dagar krävs synnerliga skäl (7 kap. 18 § skollagen).

Det finns ingen lagstadgad övre gräns för hur lång ledighet en rektor får besluta om eller några bestämmelser om vad som kan tänkas vara synnerliga skäl för en längre ledighet. Därför kan vad som är ledighet och vad som är att betrakta som att fullgöra skolplikten på annat sätt än som anges i skollagen (24 kap. 23–25 §§ skollagen) variera mellan såväl skolor som kommuner.

Riksrevisionens bedömning är att det finns en distinktion mellan att vara ledig och att fullgöra skolplikten på annat sätt. En ledighet bör gälla en tidsperiod under vilken eleven inte kommer efter i skolarbetet mer än att eleven snabbt kan komma i kapp vid återkomst till skolan.

Många skolor beviljar ledighet ytterst restriktivt, samtidigt som många vårdnadshavare anser det vara en rättighet att få upp till tio dagars ledighet beviljad. Vidare framgår det av Riksrevisionens granskningsrapport att det förekommer att ledighet beviljas för långa perioder, och att kommuner har olika riktmärken för hur långa ledigheter kan tänkas vara. Riksrevisionen belyser att de flesta kommuner inte ger skolor ersättning för elever som är frånvarande med anledning av att de fullgör skolplikten på annat sätt än vad som anges i skollagen, och att detta kan ge skolorna incitament att bevilja ledighet i stället för att pröva om det finns förutsättningar för att medge att eleven fullgör skolplikten på annat sätt. Kommunerna ansvarar för att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet, såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän, efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8 b § skollagen). Fristående skolor finansieras genom bidrag från elevernas hemkommuner. Kommunerna ska ersätta de enskilda huvudmännen för varje elev på samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning till de egna skolorna. Om huvudmän ges incitament att låta rektorer bevilja ledighet i stället för fullgörande av

skolplikten på annat sätt, kan skolor ta emot ersättning för elever på felaktiga grunder. Det är inte en acceptabel ordning.

Uttredaren ska därför

- analysera och lämna förslag på hur bestämmelserna om ledighet kan förtydligas avseende kortare ledigheter,
- ta ställning till och föreslå dels under vilka förutsättningar en längre ledighet ska kunna beviljas, dels en övre gräns för hur lång ledighet en rektor ska kunna bevilja, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att se över skollagens bestämmelser om att fullgöra skolplikten på annat sätt

Ett skolpliktigt barn får medges rätt att fullgöra skolplikten på annat sätt om verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds enligt föreskrifter i skollagen, om behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses och om det finns synnerliga skäl (24 kap. 23 § skollagen). Det är barnets hemkommun, och under vissa förutsättningar Specialpedagogiska skolmyndigheten, som beslutar om fullgörande av skolplikten på annat sätt och medgivande får lämnas för upp till ett år i sänder. Under beslutets giltighetstid ska det prövas hur verksamheten utfaller. Medgivandet ska återkallas, om det kan antas att förutsättningarna inte längre finns (24 kap. 24–26 §§ skollagen).

Det finns inga bestämmelser som reglerar vad som kan vara synnerliga skäl för medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt och inte heller vad som krävs för att en alternativ skolgång ska anses vara ett fullgott alternativ. I förarbetena till skollagen anges att synnerliga skäl exempelvis kan vara när en elev har flyttat till Sverige från ett grannland och vill gå kvar terminen ut i sin tidigare skola, deltagande i filminspelning eller längre resor (prop. 2009/10:165 s. 524 och 885). Vidare poängteras att medgivanden om att fullgöra skolplikten på annat sätt ska ges mycket restriktivt, att det ska finnas starka skäl i det enskilda fallet och att besluten alltid ska utgå från elevens intresse.

Det varierar dock stort hur kommunerna resonerar avseende rekvisitet om att verksamheten ska vara ett fullgott alternativ. Av Riksrevisionens granskning framgår att vissa kommuner enbart godkänner de svenska utlands-

skolorna, det vill säga de som är godkända för att ta emot statsbidrag enligt förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar, och säger konsekvent nej till andra skolor. Andra kommuner är mer generösa i sin bedömning. Det är viktigt att regleringen om medgivanden att fullgöra skolplikten på annat sätt ges en restriktiv utformning.

Utredaren ska därför

- analysera och lämna förslag på hur bestämmelserna om att fullgöra skolplikten på annat sätt kan förtydligas,
- analysera vad som ska krävas för att synnerliga skäl för medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt kan anses vara uppfyllt och föreslå hur det kan tydliggöras i bestämmelsen,
- analysera och vid behov föreslå när en alternativ skolgång kan anses vara ett fullgott alternativ för medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att se över skollagens bestämmelser om upphörande av skolplikten vid varaktig vistelse utomlands

Skolplikten gäller inte barn som varaktigt vistas utomlands (7 kap. 2 § andra stycket skollagen). Enligt folkbokföringslagen (1991:481) ska som huvudregel den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år avregistreras från folkbokföringen som utflyttad (20 § folkbokföringslagen). I normalfallet ska dessutom en familj som avser flytta till utlandet anmäla detta till Skatteverket som har ansvar för att bedöma om den som är folkbokförd ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad (27 § folkbokföringslagen). Om Skatteverket beslutar om avregistrering upphör skolplikten per automatik. Personer som är utsända i svenska statens tjänst är undantagna från 20 § folkbokföringslagen (14 § folkbokföringslagen). Det innebär att utgångspunkten för sådana utsända samt medföljande barn är att de ska fortsätta att vara folkbokförda i Sverige. I förarbetena till den föregående skollagen anges så kallade diplomatbarn som följer med sina föräldrar till stationeringslandet som exempel på barn som räknas som bosatta i riket men faktiskt varaktigt vistas utomlands (prop. 1985/86:10 s. 82).

Det finns inte angivet i vare sig lagtexten eller förarbetena till den nuvarande eller föregående skollagen hur lång tid som krävs för att en vistelse ska anses som varaktig. Bestämmelsen har därför aktualiserats vid temporära utlandsvistelser. Vårdnadshavare kan ursprungligen ha ansökt om att få ett medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt, och när de fått avslag i stället ansökt om att skolplikten upphör på grund av varaktig utlandsvistelse. Det kan också handla om att ansökan ursprungligen gällt medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt, men där hemkommunen i stället har fattat beslut om att skolplikten upphör på grund av varaktig utlandsvistelse. Riksrevisionen lyfter i sin granskningsrapport fram att det sistnämnda innebär att hemkommunen inte behöver pröva rekvisiten om fullgott alternativ, möjlighet till insyn och synnerliga skäl. Eftersom det inte finns några bestämmelser om hur lång tid som krävs för att en vistelse ska vara varaktig skiljer sig kommunernas bedömning åt avsevärt avseende när skolplikten bör upphöra. Det är problematiskt att bestämmelsen om att skolplikten upphör på grund av varaktig vistelse utomlands aktualiseras vid kortvariga utlandsvistelser. Utgångspunkten för bestämmelsens tillämplighet bör vara att eleven kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under en långvarig period.

I Skolverkets rapport Nationell kartläggning av elevfrånvaro – De obligatoriska skolformerna samt gymnasie- och gymnasiesärskolan (2021:10) har myndigheten kartlagt elevfrånvaro i de obligatoriska skolformerna. Av rapporten framgår att huvudmannens arbete med att söka upp elever som uteblir från undervisningen försvåras av att en elevs vårdnadshavare inte anmäler ändring av elevens folkbokföringsadress, exempelvis vid flytt utomlands.

Av Skolverkets uppföljande rapport Nationell kartläggning av elevfrånvaron 2023 – De obligatoriska skolformerna (2024:12) framgår att man bara kan få en rättvis och heltäckande bild av elevers faktiska frånvaro om frånvaro registreras för alla elever, alla dagar och för hela skoldagen. Skolverkets rapporter visar att all frånvaro inte registreras på skolorna och att det varierar mellan huvudmän i vilken utsträckning elevernas frånvaro registreras. Riksrevisionen anger i sin granskningsrapport att det under hösten 2018 uppdagades ett fall i södra Sverige där fyra barn i en familj med fem syskon inte gått i skolan alls. I det aktuella fallet hade kommunen fattat beslut om att skolplikten upphört då familjen uppgett att den tillbringat större delen av året utomlands och inte kunnat följa svensk skolgång. Familjen hade dock

inte varit utomlands i den utsträckning som den hade uppgett för kommunen.

Det framgår även i rapporten Utredningen om ett nationellt frånvaroregister (2021:1738) att det förekommer att skolpliktiga barn försvinner både inom och ur landet utan att barnet registreras som frånvarande vid någon skola. Detta är djupt problematiskt av flera anledningar, inte minst för det barn som förvägras rätten till skolgång. Det är även allvarligt att skolan i dessa fall misslyckats i sitt uppdrag att anmäla eleven som frånvarande till kommunen, samt att det har betalats ut skolpeng på felaktiga grunder. Det är av yttersta vikt att skolan uppmärksammar och registrerar elevfrånvaro, oavsett anledning. Av Jämställdhetsmyndighetens rapport Bortförda barn och unga (2022:25) framgår att barn och unga årligen förs ut ur landet mot sin vilja. Bortförandet innebär en kraftig inskränkning av individens möjligheter att leva ett självständigt och fritt liv samt till exempelvis skolgång och adekvat hälso- och sjukvård. Syftet med bortförande av barn och unga kan variera, men det förekommer att barn och unga utsätts för barn- eller tvångs- äktenskap i ett annat land eller skickas på uppfostringsresor. Att barn olovligt förs bort eller hålls kvar i ett annat land än där barnet är bosatt utan att barnet registreras som frånvarande är mycket allvarligt. Alla anställda i skolan är enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) skyldiga att anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att barn far illa.

Vad gäller uppgifter i folkbokföringen har enskilda vissa straffsanktionerade anmälningsskyldigheter enligt 25, 26 och 27 §§ folkbokföringslagen medan myndigheter, inklusive kommunala myndigheter, har skyldighet att enligt 32 c § folkbokföringslagen underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen, t.ex. att en person är folkbokförd i Sverige, är oriktig eller ofullständig. Enskilda huvudmän har ingen sådan skyldighet enligt folkbokföringslagen. Därutöver tar Skatteverket även emot underättelser från andra som på eget initiativ lämnar upplysningar. Uppgifter som Skatteverket registrerar i folkbokföringsdatabasen, t.ex. att en person är avregistrerad från folkbokföringen som utflyttad, förmedlas elektroniskt till offentliga aktörer via Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter (Navet) och till privata aktörer via det statliga personadressregistret (SPAR). Navet och SPAR uppdateras dagligen och aktörerna kan, på eget initiativ, få del av informationen på olika sätt. Vid misstanke om att en uppgift som är hämtad ur SPAR är oriktig, ska den som i tjänsten har

tagit del av uppgiften genast anmäla det till Skatteverket (14 § förordningen [1998:1234] om det statliga personadressregistret). I betänkandet Framtidens dataskydd – Vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogden (SOU 2023:100) föreslås bl.a. att lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret med nyss nämnda tillhörande förordning ska ersättas av en ny lag och en ny förordning. Utredningen bedömer att anmälningsskyldigheten enligt 14 § förordningen om det statliga personadressregistret är av en sådan karaktär att den lämpligen bör motsvaras av en bestämmelse i den nya lagen, i stället för i den nya förordningen. Utredningen föreslår därför att en sådan bestämmelse införs i den nya lagen. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vissa myndigheter och aktörer, däribland kommuner, ska också enligt bl.a. lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet lämna uppgifter till bl.a. Försäkringskassan om det finns anledning att anta att en felaktig utbetalning har lämnats eller om uppgifterna kan behövas för att motverka felaktiga utbetalningar. Det kan handla om uppgifter som kan bidra till att tidigt upptäcka om en enskild person eller en familj har flyttat från Sverige utan att meddela detta och därmed felaktigt får ersättning. Enskilda aktörer omfattas inte av uppgiftsskyldigheten.

Baserat på de uppgifter som lämnats kan myndigheterna sedan komma att utreda den enskildes folkbokföring respektive rätten till bidrag. Även andra samhällsaktörer än myndigheter som återkommande har kontakt med enskilda eller familjer, t.ex. enskilda huvudmän, kan ta del av information som tyder på att någon har flyttat från Sverige. Det är dock inte säkert att de meddelar detta till myndigheterna.

Det finns anledning att utreda behovet av ett stärkt utbyte av relevanta uppgifter och information mellan berörda aktörer, samt att undersöka om det finns behov av stöd för att förstå regleringen och vilka skyldigheter som finns.

Utredaren ska därför

- analysera och lämna förslag på hur bestämmelserna om att skolplikten inte gäller barn som varaktigt vistas utomlands kan förtydligas,
- inom ramen för första punkten analysera och ta ställning till om bestämmelserna om att skolplikten inte gäller barn som varaktigt vistas

utomlands enbart bör vara tillämpliga för barn till statligt anställda personer som är stationerade utomlands,

- inom ramen för första punkten analysera och ta ställning till hur lång tid som ska krävas för att en vistelse utomlands ska anses varaktig,
- när det gäller uppgiftsskyldigheter, analysera och ta ställning till hur tillämpningen av regelverket fungerar för huvudmän samt hur uppgiftsskyldigheten mellan huvudmän och myndigheter kan förstärkas och vid behov lämna förslag på åtgärder och stödinsatser, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att utreda om det behöver införas sanktioner

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad den är skyldig att göra för att så ska ske, kan vårdnadshavaren föreläggas att fullgöra sina skyldigheter. Ett sådant föreläggande får förenas med vite (7 kap. 23 § skollagen). Riksrevisionen framhåller i granskningsrapporten att det är mycket svårt att få en domstol att döma ut vite för olovlig frånvaro. Eftersom processen tar lång tid, och eleven oftast är tillbaka i skolan innan vitet utdöms, är det i praktiken endast möjligt vid mycket långa perioder av frånvaro. Det blir därför problematiskt när kommuner och rektorer inte har några verktyg att ta till när vårdnadshavare temporärt tar sina barn ur skolan utan att ha fått ledighet beviljad alternativt ett medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om det bör införas en sanktionsavgift när vårdnadshavare tar sina barn ur skolan utan att ha fått beviljad ledighet eller medgivande om att fullgöra skolplikten på annat sätt, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska redovisa en konsekvensutredning för sina förslag i enlighet med vad som framgår av kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Utredaren ska vidare göra en analys utifrån dataskyddssynpunkt samt skydd av den personliga integriteten av sådana behandlingar av personuppgifter som är en nödvändig konsekvens av utredningens förslag. Utredaren ska i sitt arbete också beakta frågor om tystnadsplikt och sekretess. Därutöver ska utredaren i de delar det är aktuellt

redovisa förslagets konsekvenser utifrån Sveriges internationella åtaganden. Utredaren ska ha ett barnrättsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv i de analyser som görs och redovisa förslagets konsekvenser utifrån såväl FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utredaren ska särskilt redovisa de konsekvenser som förslagen kan få för elever, lärare, rektorer, kommuner och berörda myndigheter. Utredaren ska även särskilt redovisa förslagets påverkan på Statens skolinspektions tillsyn av skollikten.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska inhämta synpunkter från Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skatteverket och övriga berörda myndigheter, kommuner och regioner samt från andra aktörer och organisationer som är relevanta för uppdraget. Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och utredningsväsendet, t.ex. Utredningen om en nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet (U 2023:05), Utredningen om bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet (U 2024:03) och Utredningen om kraftfulla verktyg för kontroll av utbetalning av socialförsäkringsförmåner till personer som lämnat Sverige (S 2025:02). Utredaren ska även ta hänsyn till relevant arbete som pågår inom berörda myndigheter.

Uppdraget ska redovisas senast den 17 juni 2026.

(Utbildningsdepartementet)